

VEDTAK I SAK 2014/11

Klager: Helgelands blad
v/Leif Steinholt

Innklaget: Sinkaberg-Hansen AS og Bindalslaks AS
Marøya
7900 Rørvik

Saken gjelder

Krav om å få utlevert informasjon om utslipp av såkalt lusevann etter behandling av oppdrettslaks med hydrogenperoksid i kommunene underlagt Mattilsynets distriktskontorer for Midt- og Nord-Helgeland, Sør-Helgeland og Namdalen.

Saksgang

Helgelands blad v/Leif Steinholt (heretter kalt «Helgelands blad» eller «klager») henvendte seg i likelydende e-poster av 23. oktober 2014 til Sinkaberg Hansen AS og Bindalslaks AS (heretter kalt «Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks» eller «innklagede») og ba om å få utlevert informasjon om utslipp av såkalt lusevann etter behandling av oppdrettslaks med hydrogenperoksid fra og med 2011 og til dags dato (23. oktober 2014) i kommunene underlagt Mattilsynets distriktskontorer for Midt- og Nord-Helgeland, Sør-Helgeland og Namdalen. Klager spesifiserte kravet til å gjelde opplysninger om:

- hvor hvert enkelt utslipp skjedde, angitt med geografisk navn og kartkoordinater,
- når hvert enkelt utslipp skjedde,
- hvor mye hydrogenperoksid som har blitt brukt i forbindelse med det enkelte utslipp, og
- hvilke andre virkestoffer mot lakselus som eventuelt har blitt brukt i tillegg i forbindelse med det enkelte utslipp

Som bakgrunn for kravet viser klager til at flere rekefiskere mener at utslipp av lusevann kan påvirke rekefisket på en negativ måte, og at det dermed utgjør en risiko for miljøet. Klager påpeker at manglende kunnskap om sammenhengen har fått Havforskningsinstituttet til å anbefale at lusevann blir sluppet unna rekefeltene. Videre skriver klager at fiskere har rapportert om flere tilfeller hvor slikt vann fortsatt blir sluppet ut i rekefelt.

I brev av 11. november 2014 svarer Sinkaberg Hansen og Bindalslaks v/ Finn Sinkaberg på forespørselen. Det gjøres gjeldende at deler av informasjonen er tilgjengelig gjennom offentlig tilgjengelige databaser, jf. mil. § 18. Når det gjelder den øvrige informasjonen som kreves, anføres det at forespørselen er for vidt formulert. Dessuten, påpekes det, har utslippene av lusevann ikke skjedd fra deres virksomheter. Det vises til mil. § 16 tredje ledd.

I epost 18. november påklager Helgelands blad avslaget fra Sinkaberg Hansen og Bindalslaks til Klagenemnda for miljøinformasjon. I en epost 26. november 2014 kommer klager med

enkelte presiseringer og supplerende informasjon til klagen. Klagen ble oversendt innklagde, som kom med tilsvaret i brev 15. desember 2014. I brevet imøtekommer Sinkaberg Hansen og Bindalslaks delvis klagen. Det opplyses om tidspunkt, sted og mengde virkestoff for til sammen seks behandlinger med hydrogenperoksid med bruk av presenning i sjø. Klager kom med kommentarer til tilsvaret i epost 13. januar 2015. Epostene fra klager av hhv. 26. november 2014 og 13. januar 2015 ble oversendt innklagde med mulighet for kommentarer.

Innklagedes anførsler

Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks anfører primært at etterspurt informasjon ikke gjelder deres «virksomhet», jf. mil. § 9, fordi utslipp av såkalt lusevann skjer fra selvstendige brønnbåtrederier. De viser til at rederiene yter en tjeneste mot vederlag, og at verken Sinkaberg-Hansen eller Bindalslaks har eierskap i eller kontroll over disse rederiene. Etter deres syn vil det derfor være naturlig at klager retter forespørsel til de virksomheter som eventuelt har sluppet ut lusevann, i denne sammenheng de aktuelle rederiene. Informasjonen som ønskes utlevert er ikke noe som Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks er ansvarlig for å innhente og eventuelt utlevere.

Subsidiært anfører Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks at deler av forespørselen er for vidt formulert og at innhenting og utlevering av informasjonen vil innebære en betydelig arbeidsbyrde, jf. mil. § 16 tredje ledd jf. § 17 første ledd bokstav b. Ifølge innklagde må det først undersøkes hvilke brønnbåtfartøyer som er engasjert i en tidsperiode på 4 år. Deretter må det kartlegges hvilke operasjoner som er gjennomført (brønnbåtrederiene utfører også andre tjenester, f.eks. transport av fisk). Dernest må rederiene frivillig medvirke ved å gjennomgå egne logger og rapporter for å kartlegge de ulike parameterne som innsynsforespørselen gjelder. Informasjonen må deretter sammenstilles for å gi et meningsinnhold. Fra 2011 til 2014 anslås det at det er 1500 turer per år som må analyseres, totalt 6000 brønnbåtturer. Basert på et tidsforbruk på 30 min for å analysere hver tur, anslår innklagde et tidsbruk på ca 3000 timer for å fremskaffe etterspurt informasjon. Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks legger også til at deler av informasjonen som må gjennomgås kan være konkurransesensitiv for de aktuelle rederiene. Bakgrunnen er at rederiene opererer for ulike oppdrettsselskaper og at loggene kan tenkes å vise konkurransesensitiv informasjon.

Når det gjelder informasjon om bruken av virkestoffer mot lakselus, viser innklagde til at dette er tilgjengelig i Mattilsynets register. Det vises til mil. § 18 (2), som sier et krav kan besvares gjennom henvisning til allment tilgjengelige registre, dersom henvisningene til disse gir en «fyllestgjørende» besvarelse, jf. mil. § 18 (2).

Kommentarer fra klager

Når det gjelder den primære anførselen, mener klager at oppdrettsselskapene - som oppdragsgiver – har et ansvar for å vite hvor avlusningsvann som stammer fra deres virksomhet blir sluppet ut. Å si at dette er rederienes ansvar, blir etter klagers syn en form for ansvarsfraskrivelse. Klager viser i den forbindelse til opplysninger han fikk fra et rederi som opererer en brønnbåt, da han jobbet med en artikkel om temaet. Som svar på spørsmål om hvorfor båten slapp ut lusevann i et rekefelt, opplyste rederiet at utslippet skjedde på sted anvist av oppdrettsselskapet.

Når det gjelder den subsidiære anførselen, har klager vanskeligheter med å ta innklagedes anførsler alvorlig. Klager trekker frem at det er presentert et regnestykke som konkluderer med at det vil medgå over et og et halvt årsverk for å fremskaffe etterspurt informasjon. Tallet

fremstår etter klagers syn som en konstruksjon for å slippe å finne frem opplysningene. Når det gjelder muligheten til å få informasjon fra Mattilsynets register, opplyser klager om at dette inneholder opplysninger om utleverte virkestoffer mot lakselus, men at det ikke sier noe om hvor avlusningsvannet har blitt dumpet. Ifølge registeret fikk Bindalslaks utlevert hydrogenperoksid til 10 behandlinger i perioden 2011 til og med 2013, angitt med dato for når behandlingen er forventet gjennomført. Tilsvarende tall for Sinkaberg-Hansen var 56 behandlinger. Selv om behandlingene for 2014 kommer i tillegg, mener klager det ikke bør være så vanskelig å finne ut hvilke brønnbåter som har deltatt i avlusningen, og be rederiene opplyse om hvor lusevannet ble dumpet, dersom selskapene ikke sitter inne med informasjonen selv. Klager går ut fra at det ikke er så mange rederier som er involvert.

Klager opplyser om at likelydende innsynskrav er rettet til 14 forskjellige oppdrettsselskaper som opererer på strekninga fra Nord-Trøndelag til Nord-Helgeland. Klager trekker frem at Salmar AS har gitt ut alle opplysningene det er spurt om. Klager mener svaret fra Salmar AS viser at det ikke er like problematisk for alle å fremskaffe de etterspurte opplysningene, og hevder at dersom ett selskap klarer det, må det være mulig også for de andre.

Andre opplysninger

Det fremgår av offentlig tilgjengelige databaser at Bindalslaks AS eies 100% av Sinkaberg-Hansen AS.

Sinkaberg-Hansen har informert om at selskapet omsatte for 950 millioner i 2013 (inkludert omsetning i datterselskapet), og at de har 150 ansatte. Deres datterselskap Bindalslaks AS omsatte for 207 millioner i 2013, og har 7 ansatte.

Nemnda har innhentet noe informasjon fra Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet om hvordan oppdrettsnæringen er regulert. I tillegg har nemnda vært i kontakt med Brønnbåteiernes Forening samt et av de større brønnbåtrederiene med hensyn til metode for lusebehandling og systemer for loggføring. Nemnda har også innhentet opplysninger om bruken av stoffet hydrogenperoksid og hvilke effekter utslipp av dette stoffet kan ha for miljøet.

På forespørsel fra sekretariatet har klager opplyst om at Salmar AS, Marine Harvest AS og Kvarøy Fiskeoppdrett AS har gitt den informasjonen som klager har bedt om. Tre andre selskaper har gitt informasjon med en noe mindre detaljeringsgrad. Seks selskaper har unnlatt å svare eller gitt beskjed om at opplysninger skal gis, uten at dette har skjedd. Klager la ved svarene fra selskapene, med kopi til innklagede.

Nemndas vurdering

Klager har rettet likelydende forespørsler til Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks. Bindalslaks eies 100% av Sinkaberg-Hansen. Forespørslene er besvart i et felles brev undertegnet av Finn Sinkaberg, på vegne av begge selskapene. Klagenemnda for miljøinformasjon ser det derfor som naturlig å behandle spørsmålet om informasjonsplikt samlet for begge selskapene.

Er informasjonen klager krever «miljøinformasjon» om forhold ved Sinkaberg Hansens og Bindalslaks virksomhet «som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mil. § 16 (1)?

Det følger av mil. § 16 første ledd at «miljøinformasjon (...) om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på

miljøet» er utleveringspliktig. Retten til miljøinformasjon etter § 16 tilsvarer det virksomheten skal ha kunnskap om etter § 9.

Nemnda vil først vurdere om den forespurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon.

Det fremgår av miljøinformasjonsloven § 2 første ledd bokstav b at faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, herunder «forhold ved drift av virksomhet» regnes som miljøinformasjon. Begrepet «miljø» er i mil. § 2 andre ledd definert som «det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø».

Fiskeoppdrett medfører ulike typer utslipp til miljøet, blant annet utslipp i form av kjemikalier som finnes i avlusningsmedikamenter. Disse kan være giftige for krepsdyr og annet liv i sjøen. Utslippene øker med størrelsen på fiskeproduksjonen.¹

Informasjon om bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, inkludert utslipp av lusevann etter behandling, må dermed anses som faktiske opplysninger om faktorer som kan påvirke miljøet, jf. § 2 første ledd bokstav b.

Nemnda finner det på denne bakgrunn klart at den forespurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon.

Nemnda går deretter over til å vurdere om informasjonen gjelder «forhold ved virksomheten (...) som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet».

Innklagde har primært anført at den etterspurte informasjonen ikke gjelder forhold ved deres virksomhet. De viser til at utslippene skjer fra selvstendige brønnbåtredier, og at det er de som har informasjon om hvor det enkelte utslippet har skjedd. Innklagede hevder derfor at informasjonen gjelder forhold ved disse rederienes virksomhet.

Klagenemnda har behandlet liknende problemstilling i noen andre saker. Spørsmålet ble grundig behandlet i sak 2009/5 Glåmdal Tre (omgjøringsvedtak 13. april 2010) om plikt til å utlevere miljørapportskjema, som også oppsummerer tidligere nemndspraksis. Både flertallet og mindretallet ga her uttrykk for at spørsmålet måtte løses gjennom en konkret vurdering. Nemnda viser til følgende sitat fra flertallets votum (side 4 i vedtaket):

«Forholdet mellom skogeier og Glåmdal Tre i denne saken illustrerer et prinsipielt problem, nemlig reguleringen av forholdet mellom oppdragsgiver og oppdragstaker. Slik miljøinformasjonsloven er bygd opp, mener nemndas flertall at det ikke er riktig å operere med noen fast sondering mellom ansvaret avhengig av posisjon i dette bildet, men at det må vurderes konkret hvorvidt det er oppdragsgiver eller oppdragstaker – eller begge – som har informasjonsplikt i det enkelte tilfellet. Her vil en rekke faktorer være relevante i vurderingen, blant annet vil graden av profesjonalitet og nærhet til opplysningene få betydning.»

Andre faktorer som nemnda la vekt på var blant annet hvordan forholdet mellom oppdragstaker og oppdragsgiver var regulert, gjennom privatrettslige avtaler og lovverket. Også formålet med loven og hensynet til å gjøre det enklere for allmenheten å skaffe seg kunnskap og å påvirke i miljøspørsmål, ble trukket frem som et argument for ikke å tolke «forhold ved virksomheten» for strengt.

---

¹ Kilde: www.miljostatus.no

Klagenemnda slutter seg til den tilnærming nemnda ga uttrykk for i sak 2009/5, og mener det avgjørende i foreliggende sak er om Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks har tilstrekkelig nærhet til de opplysningene klager etterspør. I dette spørsmålet har nemnda delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, bestående av tre medlemmer (Graver, Heggedal og Kristensen) viser til at oppdrettsselskapene driver på grunnlag av konsesjon etter forurensningsloven og at de har det overordnede ansvaret for at virksomheten drives miljømessig forsvarlig, jf. blant annet akvakulturdriftsforskriften § 5. Dette tilsier at kravet bør kunne rettes mot oppdrettsselskapet.

Flertallet viser videre til at oppdrettsselskapene gjennom Mattilsynets regelverk er forpliktet til å gjennomføre avlusning av fisken.² Dette taler for at informasjon om avlusningsmetoden er et forhold ved oppdrettsselskapenes virksomhet. Flertallet mener det er et viktig hensyn at oppdrettsselskapene ikke skal kunne fri seg fra kunnskapsplikten ved å overlate den faktiske gjennomføringen til andre. Det tilføyes at retten til miljøinformasjon ikke er begrenset til informasjon som foreligger hos virksomheten.

I følge brønnbåtrederiene er det veterinæren som gir anvisning på mengde virkestoff som skal benyttes i avlusningen, hvordan det skal benyttes, samt hvor avlusningsvannet skal slippes ut. Veterinæren hyres inn på oppdrag for oppdrettsselskapene. Oppdrettsselskapene står også som bestiller av hydrogenperoksid-preparatene. Etter flertallets syn skjer prosessen dermed så styrt av oppdrettsselskapene at informasjonskravet bør kunne rettes mot disse.

Ut fra dette mener flertallet at informasjonen som kreves utlevert gjelder forhold ved Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks oppdrettsvirksomhet, jf. mil. § 16 første ledd. Det presiseres at dette ikke utelukker at brønnbåtrederiene også kan ha en kunnskapsplikt.

Mindretallet, bestående av to medlemmer (Pihlstrøm og Skarning) har kommet til at det er brønnbåtrederiene som er rett virksomhet i denne saken. Etter mindretallets syn er brønnbåtene klart nærmest til å utlevere informasjonen. Det vises til at brønnbåtene er selvstendige rederier og at de ved å påta seg den faktiske gjennomføringen av avlusningen inkl. utslipp av lusevann, har en nærmere tilknytning til miljøinformasjonen enn oppdrettsselskapene. Mindretallet legger også vekt på at det vil være enklere for brønnbåtene å utlevere informasjonen, og at utslipp av lusevann ikke er direkte regulert i tillatelsen. Mindretallet konkluderer etter dette med at informasjonen som kreves utlevert ikke gjelder forhold ved Sinkaberg-Hansen og Bindalslaks virksomhet, og at klagen fra Helgelands blad må forkastes. Mindretallet slutter seg under tvil til drøftelsen av om informasjonen knytter seg til «forhold som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» - dog slik at brønnbåtselskapene er pliktsubjekt.

Når det gjelder vilkåret om «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» fremgår det av forarbeidene til loven (Ot.prp. nr. 116 (2001—2002) s. 224³) at:

---

² Forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg §§ 8 og 9

³ Sidehenvisningene gjelder for PDF-utgaven av proposisjonen, som f.eks. kan lastes ned fra www.regjeringen.no. I den trykte utgaven er sidenummereringen annerledes.

«Hvor den eksakte grensen går i hvert enkelt tilfelle kan ikke uttømmende angis på forhånd. Mange av de miljøforhold som har mer enn ubetydelig påvirkning på miljøet, kan være gjenstand for regulering fra miljøvernmyndigheter eller andre myndigheters side, for eksempel gjennom konsesjon eller generelle regler i lov eller forskrift. Generelt kan man derfor si at de forhold som myndighetene har regulert av hensyn til miljøet eller utnyttelse av naturressurser, normalt vil være forhold som er over grensen for det ubetydelige».

Nemnda har i to tidligere saker behandlet liknende krav om innsyn. Sak 2014/5 (Salten Aqua AS) gjaldt krav om utlevering av informasjon om blant annet utslipp av fôr og avføring, samt bruk av medikamenter ved Salten Aquas oppdrettsanlegg. Sak 2013/7 (Sinkaberg-Hansen AS) gjaldt krav om innsyn i resepter skrevet ut til bruk ved Sinkaberg-Hansen AS` oppdrettsanlegg. I begge disse sakene kom nemnda til at forholdene kunne medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Det ble her lagt vekt på at opplysningene gjaldt forhold som var regulert i tillatelsene til oppdrettslokalitetene.

Nemnda nevner i denne sammenheng at hvorvidt noe har vært regulert fra myndighetenes side, ikke er avgjørende for om det kan anses som «ikke ubetydelig», jf. mil. § 16. Det følger av forarbeidene at også samfunnets syn på ulike miljøproblemer og den faktiske utviklingen i miljøproblemene, kan være av betydning for om noe er over eller under terskelen, jf. Ot.prp. nr. 116 (2001—2002) s. 223. Men dersom forholdet er regulert, kan det som hovedregel legges til grunn at forholdene ligger over terskelen for «ikke ubetydelig».

I motsetning til utslipp av fôr og avføring fra fisk på oppdrettslokaliteten, omfattes utslipp av avlusningsvann fra brønnbåter ikke av tillatelsen etter forurensningsloven. Utslipet er heller ikke regulert gjennom spesifikke krav til brønnbåtrederiene. Medikamentbruken er imidlertid indirekte regulert gjennom krav om markedsføringstillatelse fra Statens legemiddelverk for omsetning av medikamentet⁴. Tillatelse gis etter en nytte-risikovurdering, der Statens legemiddelverk blant annet ser hen til mulig risiko for miljøet og menneskers og dyrs helse ved normal bruk av legemidlet, jf. legemiddelforskriften § 3-5. For øvrig gjelder det et generelt aktsomhetskrav etter akvakulturdriftsforskriften § 15, som sier at det ved bruk av legemidler og kjemikalier skal vises særlig aktsomhet for å unngå at midlene slipper ut i det omkringliggende miljø. Med henvisning til den økte bruken av hydrogenperoksid, samt risikoen for miljøulemper, skriver Fiskeridirektoratet i en pressemelding 24. februar 2015 at de med hjemmel i akvakulturregelverket vil kreve at brønnbåter dokumenterer at lusevann slippes ut i områder der det er miljømessig forsvarlig.⁵ Ifølge Fiskeridirektoratet tilsier dagens kunnskapsstatus at bruken av hydrogenperoksid må reguleres strengere og at det må utvises føre-var-holdning ved bruk av dette stoffet.

Når det gjelder hydrogenperoksid (H₂O₂), er dette et vanlig desinfeksjonsmiddel som brukes i landbruket, husholdninger, industrien, og til vannrensing. Hydrogenperoksid kan også brukes til å fjerne lakselus på laksefisk. Fisken behandles i brønnbåt eller i lukket presenning før den slippes «lusefri» tilbake i merden. Før behandling lastes båten med hydrogenperoksid. Sammen med lastingen skal det følge en resept fra legemiddelgrossistene. Det er opplyst for nemnda at veterinærene bestiller mengde som skal lastes om bord i brønnbåt til behandlingen, og

⁴ Kilde: Miljødirektoratet (www.miljodirektoratet.no) og Mattilsynet (www.mattilsynet.no)

⁵ <http://www.fiskeridir.no/akvakultur/aktuelt/2015/0215/tydeligere-miljoekrav-ved-bruk-av-lusemidler-i-oppdrett>

instruerer brønnbåtene om blant annet konsentrasjonsnivå. Det brukes i snitt ca. 18.000 liter hydrogenperoksid pr. behandling av en merd i brønnbåt. Lakselusen blir stadig mindre følsom mot legemidler. I henhold til Mattilsynets innrapporteringstall økte bruken av hydrogenperoksid med fire ganger fra 2013 til 2014.

Hydrogenperoksid brytes ned ved fortykning og spaltes til vann og oksygen. Nedbrytningen av hydrogenperoksid i vann er avhengig av flere faktorer som temperatur, pH, metaller og tetthet av organiske partikler som hydrogenperoksid kan reagere med.⁶

Den største bekymringen knyttet til utslipp av hydrogenperoksid knytter seg til mulige negative effekter på rekefelt. I et notat utarbeidet av Havforskningsinstituttet i 2012 på oppdrag fra Fiskeridirektoratet, konkluderer imidlertid Havforskningsinstituttet med at det er lav sannsynlighet for at utslippene har negativ innvirkning på rekefelt. På grunn av manglende kunnskap anbefales det likevel at utslippet skjer unna rekefeltene inntil nærmere kunnskap er skaffet til veie.⁷

Lakselus er i dag en av de største utfordringene oppdrettsnæringen står overfor, og som konsekvens av dette har bruken av lusemidler, og da særlig hydrogenperoksid økt kraftig de siste årene. Selv om faglige vurderinger tyder på at det ikke er noen særlig miljørisiko forbundet med å slippe ut lusevannet, vil det alltid være noe usikkerhet knyttet til dette fram til man har mer erfaring og kunnskap. Spørsmålet engasjerer mange deriblant fiskere som er engstelige for at utslipp av lusevann skal skade miljøet. Det at myndighetene også vurderer spørsmålet om utslipp av lusevann skal reguleres, taler for at allmennheten bør ha krav på informasjonen. På bakgrunn av lovens formål, som blant annet er å gjøre det lettere for den enkelte å bidra til vern av miljøet og å kunne påvirke i miljøspørsmål, har nemnda etter en samlet vurdering kommet til at informasjon om utslipp av avlusningsvann, herunder tid og sted for det enkelte utslipp samt mengde og type avlusningsmedikamenter, utgjør et forhold som kan ha en «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet».

Nemnda tilføyer at det uansett påhviler virksomheten en såkalt «negativ» kunnskaps- og informasjonsplikt, som innebærer at det er virksomheten som må godtgjøre at de forhold som informasjonskravet omfatter eventuelt bare medfører en ubetydelig ulempe for miljøet, jf. mil. § 16. Dette fremgår blant annet av forarbeidene til miljøinformasjonsloven, jf. Ot.prp. 116 (2001-2002) side 224, jf. mil. § 16.

Nemnda har etter dette kommet til at informasjonen klager krever er «miljøinformasjon» om forhold ved Sinkaberg Hansen og Bindalslaks virksomhet «som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mil. § 16 (1), og som virksomheten i utgangspunktet plikter å utlevere.

Er informasjonsplikten delvis oppfylt gjennom henvisning til «offentlige registre»?

Innklagde hevder at informasjonsplikten er delvis oppfylt fordi klager kan skaffe informasjonen ved å henvende seg til offentlige myndigheter, i dette tilfellet til Mattilsynets register for utlevering av lusemedikamenter. Innklagede viser til mil. § 18 andre ledd andre punktum der

---

⁶ Kilde: Fiskeridirektoratet (www.fiskeridirektoratet.no)

⁷ Rapporten kan lastes ned fra <http://www.fiskeridir.no/akvakultur/aktuelt/2014/0314/forbruket-av-lakselusmidler-oeke-ogsaa-i-2013>

det fremgår at «dersom forespørselen kan besvares fyllestgjørende ved å henwise til allment offentlige registre, rapporter, produktmerking eller lignende, kan informasjonssøker henvises dit».

Til dette vil nemnda påpeke at Mattilsynets database (VetReg), som er hjemlet i forskrift 3. juli 2009 nr. 971 om melding av opplysninger om utleverte og brukte legemidler til dyr, bare i begrenset grad gir klager informasjon om det forespørselen omfatter. Som klager selv har påpekt, inneholder databasen opplysninger om utleverte legemidler mot lakselus og forventet behandlingsdato, den sier ikke noe om hvor avlusningsvannet har blitt dumpet. Holdt opp mot vilkåret om at forespørselen må kunne besvares «fyllestgjørende», finner nemnda det klart at informasjonsplikten ikke er oppfylt gjennom å vise til Mattilsynets database.

Kan kravet avvises med henvisning til at det er «for generelt formulert» eller «åpenbart urimelig»?

Etter mil. § 16 tredje ledd kan et krav om miljøinformasjon avvises «dersom det er for generelt formulert eller ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å identifisere hva kravet gjelder». Videre følger det av mil. § 17 første ledd bokstav b at «krav om miljøinformasjon kan avslås dersom (...) kravet er åpenbart urimelig».

For så vidt gjelder forståelsen av mil. § 16 tredje ledd, understreker forarbeidene at det «[s]om utgangspunkt skal (...) være mulig å få besvart spørsmål av noe mer generell karakter, dersom det er klart hvilke opplysninger det er tale om», jf. merknadene i Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 159 til bestemmelsen i mil. § 10 tredje ledd, som svarer til bestemmelsen i mil. § 16 tredje ledd. Om adgangen til å avvise krav som er «for generelt formulert» heter det: «Med dette er det adgang til å avvise krav som er svært brede og generelle og som vil være urimelig omfattende å besvare eller som nærmest kan være en utredning i seg selv. Det er informantens arbeidsbyrde som i første rekke her setter grenser.» Videre fremgår det at det skal «en del til før kravet kan avvises med henvisning til at det er for generelt formulert. Det må være tilfelle hvor kravet pålegger informanten en urimelig arbeidsinnsats eller byrde. På dette punkt må det kunne kreves noe mer av offentlige organer enn av private, og av større virksomheter enn av mindre», jf. Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 110–111.

I særmerknadene til mil. § 16 tredje ledd er terskelen for avvising beskrevet slik: «der hvor besvarelse av forespørselen krever en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats, må virksomheten kunne avvise kravet.» Der fremkommer det også at «[b]estemmelsen i § 16 tredje ledd må (...) ses i sammenheng med bestemmelsen i mil. § 17 første ledd bokstav b, der det fremgår at krav om miljøinformasjon kan avslås dersom kravet er «åpenbart urimelig», jf. § 17 første ledd bokstav b», jf. Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 170.

I særmerknadene til mil. § 17 første ledd bokstav b, fremgår det at «[b]estemmelsen er en snever unntaksbestemmelse og inntatt som en sikkerhet, for eksempel mot sjikanøse krav eller krav som rammer virksomheten på en utilbørlig måte. Departementet antar at forholdene sjelden vil ligge slik an at bestemmelsen kan anvendes som hjemmel for å nekte informasjonsutlevering».

Slik det fremgår av forarbeidene, må mil. § 16 tredje ledd ses i sammenheng med mil. § 17 første ledd bokstav b når det gjelder vurderingen av hvorvidt forespørselen krever en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats. Nemnda vurderer derfor kravet i den foreliggende saken opp mot disse to bestemmelsene samlet i den videre drøftelsen.

Klager har krevd informasjon om utslipp av lusevann etter behandling av oppdrettslaks med hydrogenperoksid i kommunene underlagt Mattilsynets distriktskontorer for Midt- og Nord-Helgeland, Sør-Helgeland og Namdalen over en periode på rundt tre og et halvt år. Kravet omfatter opplysninger om hvor og når utslippet skjedde, mengde hydrogenperoksid brukt, samt hvilke andre medikamenter som eventuelt er brukt i tillegg i forbindelse med hvert utslipp. Innklagede har anslått at dette vil kreve en arbeidsinnsats på til sammen rundt 3000 timer, som utgjør litt over et og et halvt årsverk. Spørsmålet er om dette er å anse som «en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats», jf. formuleringen i forarbeidene sitert over. Dette må ses i sammenheng med størrelsen på virksomheten, slik det understrekes i forarbeidene.

Nemnda vil påpeke at det skal en del til for at kravet skal kunne avvises med hjemmel i mil. § 16 tredje ledd eller mil. § 17 første ledd bokstav b. Dette illustreres i tidligere saker der nemnda har drøftet om fremsatte krav om miljøinformasjon var «for generelt formulert» eller «åpenbart urimelig», se sak 2007/ (ConocoPhillips Skandinavia AS), sak 2011/3 (Statoil AS) og sak 2012/1 (Sporveis-Annonsene AS).

Nemnda er enig med innklagede i at det her er tale om et omfattende innsynskrav som krever en god del arbeid å finne fram til. Nemnda har imidlertid vanskeligheter med å forstå det regnestykket som innklagede har presentert. Nemnda har fått opplyst av Brønnbåteiernes Forening samt et av de større brønnbåtrederiene at opplysninger om temperatur, dosering, tidspunkt og droppsoner loggføres av brønnbåtene gjennom automatiske doseringssystemer.⁸ I tillegg er det vanlig at brønnbåtene fyller ut et skjema med informasjon om utslippspunkt og mengde virkestoff, som gis til veterinær og oppdragsgiver (her: oppdrettsselskapet). Det vises i denne forbindelse også til at Marine Harvest i løpet av en måned utarbeidet en tabell med informasjon om lokalitet, dato, mengde hydrogenperoksid og utslippssted for avlusningsvann for til sammen 115 behandlinger.

Selv om opplysningene er loggført og muligens allerede er gitt på et skjema fra brønnbåtselskapene, legger nemnda til grunn at det vil kreve en del arbeidsinnsats å fremskaffe den etterspurte informasjonen og sammenstille denne. Nemnda mener imidlertid arbeidsinnsatsen isolert sett ikke gir grunn til å avslå kravet. Som påpekt i forarbeidene og i nemndas tidligere praksis, må det foretas en helhetsvurdering hvor blant annet størrelsen på virksomheten og type miljøinformasjon er av betydning. I denne saken dreier det seg om to virksomheter som samlet sett driver med fiskeoppdrett i stort omfang og med mange ansatte. Slik nemnda vurderer det, er ikke en slik samlet arbeidsinnsats uforholdsmessig for en virksomhet av en slik størrelsesorden. At andre virksomheter – på tross av arbeidsbyrden – har valgt å gi ut informasjonen frivillig, må også kunne tillegges vekt i denne sammenheng. Nemnda kan heller ikke se hvordan klager kunne ha formulert kravet sitt annerledes. Tvert om er kravet rimelig presist med hensyn til de opplysninger som ønskes. For å kunne danne seg et godt bilde av virksomhetens utslipp i den aktuelle perioden vil det være nødvendig for klager på få tilgang til den forespurte informasjonen. Nemnda vil også fremheve at kravet ligger i kjerneområdet til begrepet «miljøinformasjon», ettersom det er tale om informasjon om virksomhetens utslipp til sjø.

Nemnda har etter dette kommet til at kravet ikke er «for generelt formulert», jf. mil. § 16 tredje ledd eller «åpenbart urimelig», jf. mil. § 17 første ledd bokstav b og derfor ikke kan avslås.

---

⁸ Gjennom forskrift om IK-akvakultur (forskrift 19. mars 2004 nr. 537) er brønnbåtene også pålagt visse dokumentasjonskrav.

Kan kravet om informasjon om utslipp av lusevann avslås etter mil. § 17 første ledd bokstav c?

Det følger av mil. § 17 bokstav c at et krav om miljøinformasjon kan avslås dersom «informasjonen som etterspørres angår tekniske innretninger og framgangsmåter, samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår». Ordlyden er den samme som i forvaltningsloven § 13 første ledd nummer 2, og mil. § 17 (1) (c) er ifølge forarbeidene ment å ha samme anvendelsesområde som forvaltningslovens bestemmelse, jf. Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 249.

At noe er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, innebærer ifølge Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 162 at «offentlighet omkring opplysningene må kunne føre til økonomisk tap eller redusert gevinst for virksomheten, enten direkte eller ved at konkurrenter utnytter opplysningene.» Klagenemnda har i tidligere praksis lagt til grunn at en påstand om å avslå et krav om miljøinformasjon med hjemmel i mil. § 17 første ledd bokstav c må være grunnlagt, og at behovet må være godtgjort av den som krever hemmelighold, jf. nemndas vedtak i sak nr. 2004/18, 2005/10, 2007/11 og 2013/1. Dette følger også av Rt. 2010 s. 385 (Løvenskiolddommen).

Sinkaberg Hansen og Bindalslaks anfører at deler av informasjonen som må gjennomgås kan være konkurransesensitiv for de aktuelle rederiene. Bakgrunnen er at rederiene opererer for ulike oppdrettselskaper og at loggene kan tenkes å vise konkurransesensitiv informasjon.

Nemnda kan ikke se at innklagede har anført noen argumenter for at informasjonen er konkurransesensitiv. Behovet for hemmelighold er således ikke godtgjort, og anførselen knyttet til konkurransesensitivitet må på denne bakgrunn avvises.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Sinkaberg-Hansen AS og Bindalslaks AS må innen en måned fra vedtaket er mottatt gi Helgelands blad informasjon om utslipp av lusevann etter behandling av oppdrettslaks med hydrogenperoksid, fra og med 2011 og til og med 23. oktober 2014 i kommunene underlagt Mattilsynets distriktskontorer for Midt- og Nord-Helgeland, Sør-Helgeland og Namdalen. Det skal gis informasjon om:

- **når hvert enkelt utslipp skjedde**
- **hvor utslippet skjedde, angitt med geografisk navn og kartkoordinater**
- **mengde hydrogenperoksid brukt, samt**
- **hvilke andre virkestoffer mot lakselus som eventuelt har blitt brukt i tillegg i forbindelse med det enkelte utslipp**

Vedtaket er avsagt etter behandling på nemndsmøtet 26. mars 2015 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Tvist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål. Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 7. mai 2015

Hans Petter Graver

Andreas Pihlstrøm

Espen Heggedal

Cecilie Skarning

Karl Kristensen